

## שפע בעמק הנילוס

לסכנתה של שנאת-זרים

טיימס, 26 באוקטובר 1943 — מאת כתבו בקהיר.

שטף-הקרבות כבר רחק מגבול מצרים במדה כזאת שמסתבר כי הסכנה שארבה לה במשך שנתיים לא תחזור עוד. מאז נכנסה איטליה למלחמה, ביוני 1940, ועד אותו יום — כעבור 28 חרשים — שבו עצר הגנרל אלכסנדר לחלוטין את צבאות הגרמנים והאיטלקים באל-עלמיין, 60 מילין מאלכסנדריה, רחפה על מצרים כל העת הסכנה כי תפול לפני הפולש. די לה לארץ עשירה זו לראות את גורלן המר של יון והארצות האחרות הכבושות בידי האויב, כדי שתבין מה היא חייבת לצבא הברית שהצילה מסכנה זו. במקום רעב, הרס ושעבוד, שהעולם המודרני עוד לא ידע כמותם, נהנית היום מצרים מחופש ושפע כלכלי. עליה להודות על כך לצבא הבריטי שהרחיק את האויב מגבולותיה, לכסף הבריטי והאמריקאי שורם אליה בלי הרף, לספינות הברית שהביאו אליה אספקה בנתיבות-ימים שהאויב שורץ בהם, ולמומחים הבריטים והאמריקאים שעזרו לה לסגל את כלכלת הארץ לצרכי שעת-המלחמה, אלמלא הנשק הבריטי, לא היה דבר מציל את מצרים מגורל שאר המדינות הקטנות. נקיטת עמדה נויטראלית לא היתה מצילה ארץ העומדת על אם הדרך שבין הציר והדלת האחורית לרוסיה. כל דרך שהיתה בוחרת ללכת בה לא היתה עומדת לה להצילה מפלישה וניצול אכזרי.

\*

לא יחא זה נכון לומר שמצרים כפוית טובה על זה, או שלא שיתפה פעולה בתכניות הברית. אך נכון הוא כי בהשתקעותה היתרה בעתידה ניכר כי שוכחת היא, הן את חובה מאתמול לבריטים שהצילוה ממוראות המלחמה, והן את חובה התלוי ועומד שהיא חייבת להם ולזרים אחרים על עזרם בהקמת מצרים המודרנית והעשירה של היום הזה. ודאי ישנם במצרים לאומנים קיצונים שהיו מוותרים ברצון על עזרה זו. הרגשה זו נאה ללב אך לא לשכל. בלי עזרת זרים לא היתה מצרים זוכה בשום פנים — בהתחשב עם מצבה הניאונרפי ומבניה אשר עברה הוריש לה — במעמדה כמדינה הראשה בעולם המושלמי.

והנה עתה רווחים חששות כבדים בעדות הזרות במצרים ביחס לעתידם, עד כי מיניסטר הכספים המצרי, אמין עוסמאן פחה, מצא לנחוץ לפרסם דברי הרנעה ב.ז'ורנאל דאניפטי בשמו ובשם נחאס פחה, ראש המיניסטרים המצרי, הוא כותב שם: „סבורני כי אני מביע את דעתו של ראש המיניסטרים וראש מפלגת הואפד באמרי כי רצוננו הכן הוא לראות את אורחי מצרים שותפים בחיינו הלאומיים ללא הפליה, עובדים אתנו שכם אחר ונהנים משפע הארץ בחסותם של חוקי-צדק ליברליים השווים לכל. מאז היסול הקאפיטולציות שם לו נחאס פחה לקו להקפיד

הקפדה יתרה על כך שהאירופאים יהיו בטוחים ברכושם ובזכויותיהם תחת המשטר החדש וכי שום חוק או בית-דין לא יפלה אותם לרעה. ידידותנו ומדיניותנו כלפי ירדינו התושבים הלא-מצרים נשארו ללא שינוי.

\*

איך להטיל ספק בכנותם של דברים אלה. ראש המיניסטרים ומיניסטר הכספים כאחד הראו לא אחת במעשיהם ודבריהם כי הם יודעים להעריך עזרתם של הזרים בשביל מצרים. נחאם פחה הוא שעמד בראש המשלחת שחתמה על החוזה האנגלי-מצרי ועל הסכם מונטרה שבהם הובטחו עניני הזרים ומפעליהם במצרים, ועוסמאן פחה מילא תפקיד חשוב במשאומתן זה. מאז לא הניחו מקום לספק שבכוונתם לקיים את ההסכמים האלה כרוחם וכלשונם. עניני מצרים קרובים ללבם, והם מבינים כי כל כמה שלא תהא מצרים עשירה ומתקדמת עוד תהיה נוקת, בעולם של תחרות עזה, למידה מסויימת של שיתוף-פעולה עם זרים.

הספיקות המנקרים בלב הזרים נובעים מן העובדה שמצרים רבים אינם גורסים השקפה זו של נחאס-פחה וחבריי-משלה אחרים. המסים, השוים להלכה בשביל כולם, הם לדעת מומחי-כלכלה רבים כבדים יותר על החברות הזרות, שחשבונותיהן מסודרים, מאשר על החברות המצריות ששיטת הנהלת-הפנקסים שלהן מפגרת ואשר כמעט אין עליהן פיקוח. מצרים רבים מבכרים, כפי שצוין ב"אניפסן גאומי", להשקיע כספם בקרקע ובנכסי-דלא-ניידי; וחוקי המסים החדשים חלים בעיקר על מסחר ותעשייה שהם שטח-הפעולה העיקריים להשקעות הזרים. אותו עתון עמד גם על עניני היוזות שאינן כשורה ועל ההגבלות הנופלות בחלקם של בעלי "זכויות תושבי", אשר לפי הסכם מונטרה הן זכויותיו של הזר שישב ישיבת-קבע במצרים מועד מסוים. לתלונות אלה ענתה המשלה המצרית כי ההגבלות במתן ויוזות אינן אלא "אמצעי בטחון לתקופת המלחמה"; אך תשובה זו אינה מניחה את הדעת. כמה פקידים מצריים במחלקת הפספורטים מתיחסים אל הזרים יחס בלתי נעים ושמים בפניהם מכשולים כאלה, שאין כמעט אפשרות לפנות אליהם. תושבים ותיקים מבין הזרים, בתוכם סוחרים בריטים מכובדים, נתקלו בקשיים עצומים כשעמדו לחזור למצרים מנסיעת טיול לארץ-ישראל או למדינה שכנה אחרת. על אף העצומות שהגישו לחוגי השלטונות לא יכלו לקבל דרכיות-שוב, שאינן ניתנות לנוסע גם בעת היציאה.

\*

רנש השנאה לזרים תחומיו לעת עתה בעיקר במעמד הבינוני ובשורות הפקידים הנמוכים. בצמרת השלטון, בין המיניסטרים והפקידים הנבונים, מתקבל התושב הזר באדיבות וכל עזרה מוגשת לו. בין ההמונים עוד מורגשת מדה רבה של ידידות אמת. הסכנה הממשית תתעורר אחרי המלחמה. קשה לראות כיצד תמנע מצרים משבר כלכלי בממדים מסוכנים. חיילות הברית המוציאים במצרים 100.000.000 לירות לשנה הם לעת-עתה מקור-ההכנסה העיקרי, והם מספקים עבודה בשכר הוגן לפועלים רבים. בשיעורו חיילים אלה את מצרים, והיא תהא תלויה שוב ביצוא